

Квятковський Р.В.

Національна академія сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного

Бураков Ю.В.

Національна академія сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного

МІЖНАРОДНА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА УКРАЇНИ В ПЕРІОД 2022–2024 РОКІВ: КОАЛІЦІЯ АРТИЛЕРІЇ

Дослідження історії сучасної російсько-української війни є важливим завданням у сфері воєнно-історичної науки. У контексті повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, глобальної боротьби за безпеку та суверенітет нашої країни особливу значущість набуває міжнародна підтримка та солідарність, надання військової техніки та озброєння Силам оборони України з боку світової спільноти.

Від початку повномасштабної війни Україні була надана значна міжнародна матеріально-технічна допомога, яка включала, зокрема, артилерійські системи, реактивні артилерійські комплекси та боєприпаси до них. Ці засоби стали критично важливими для забезпечення оборони України, яка вимагала негайних і ефективних дій для протидії значній військовій потужі Російської Федерації.

Міжнародна підтримка України в період 2020–2024 років прийняла форми як двосторонніх, так і багатосторонніх відносин, зокрема шляхом формування коаліцій за видами зброї, зокрема Коаліції артилерії, з єдиною метою – відновлення територіальної цілісності та суверенітету України.

Ключову роль у цьому процесі відіграли такі країни, як США, Великобританія, Франція, а також низка країн Європейського Союзу, які не тільки надали технічну допомогу, але й активно сприяли формуванню міжнародної коаліції підтримки України у сфері озброєнь.

У цій статті узагальнено процес міжнародної матеріально-технічної допомоги Україні в період з лютого 2022 по грудень 2024 року, зокрема щодо артилерійських засобів та реактивної артилерії. Проаналізовано те, як країни-партнери взаємодіяли між собою, а також узагальнено результати їхніх спільних дій у контексті підтримки України. Проаналізовано роль і значення артилерійських систем, реактивної артилерії та боєприпасів, наданих міжнародними партнерами, у зміцненні обороноздатності України та веденні бойових дій в період 2020–2024 років.

Ключові слова: артилерія, боєприпаси, військово-промисловий комплекс, Ленд-Ліз, міжнародна військова допомога, міжнародна коаліція, озброєння та військова техніка, російсько-українська війна, Рамштайн, Сили оборони України.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна, що триває з 2014 року та набула повномасштабного характеру у 2022 році, виявила критичну залежність України від міжнародної матеріально-технічної допомоги. Одним із ключових напрямів цієї підтримки стала передача артилерійських систем, реактивної артилерії та боєприпасів, що відіграли вирішальну роль у стримуванні противника, контрнаступальних діях та зміцненні обороноздатності України.

На тлі виснаження власних ресурсів Україна отримала значну міжнародну матеріально-технічну допомогу, зокрема від США, Великої Британії, Франції, Німеччини та інших держав. Водночас механізми надання такої допомоги, рівень

координації між країнами-партнерами та вплив міжнародних ініціатив, таких як Коаліція артилерії у форматі «Рамштайн», потребують системного аналізу.

Важливим аспектом дослідження є масштаби, динаміка та механізми надання Україні артилерійських систем, боєприпасів і технологічної підтримки з боку ключових держав-партнерів. При цьому залишається недостатньо вивченим процес формування та реалізації міжнародних механізмів військової допомоги.

Актуальним є також вивчення питання координації постачань, адаптації виробничих потужностей артилерійських систем і боєприпасів до зростаючих потреб України та здатності країн

партнерів забезпечувати стабільні поставки та адаптацію західних артилерійських комплексів до потреб Сил оборони України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародна матеріально-технічна допомога Україні стала об'єктом наукових досліджень, що відображені в численних публікаціях, звітах та аналітичних матеріалах як українських, так і зарубіжних учених. Дослідники аналізують масштаби міжнародної підтримки України, роль країн-партнерів у цьому процесі, а також механізми їхньої взаємодії.

Зокрема, Павло Ткачук, Лілія Питльована та Юрій Бураков досліджували щоденні інформаційні матеріали ЗМІ щодо міжнародної військової допомоги Силам оборони України та систематизували результати у довідниках за перший (частина 1) [1] та другий (частина 2) [2] роки повномасштабного російського вторгнення.

Ірина Тихоненко аналізувала матеріально-технічну допомогу Україні з боку США та союзників, розглядаючи її крізь призму міжнародного позиціонування Америки [3].

Ольга Сухобокова здійснила огляд та аналіз підтримки України з боку країн Балтії на початку повномасштабної російсько-української війни [4], а також дослідила роль Великої Британії в мобілізації та згуртуванні світової спільноти на підтримку України [5].

Американські військові аналітики Майкл Кофман (Michael Kofman) і Франц-Штефан Гаді (Franz-Stefan Gady) у своїх дослідженнях розглядали стратегічний вплив міжнародної допомоги на хід війни, зокрема ефективність артилерійських систем і роль міжнародних коаліцій у форматі «Рамштайн» [6].

Попри значущість цих досліджень, питання міжнародної матеріально-технічної допомоги, зокрема формування та діяльності коаліцій, потребує подальшого аналізу та наукового осмислення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження масштабів, динаміки та механізмів міжнародної матеріально-технічної допомоги Україні в період 2022–2024 років, зокрема в межах таких форматів міжнародної взаємодії, як Коаліція артилерії. Окрему увагу буде приділено аналізу внеску ключових країн та їхніх військово-промислових комплексів у створення та функціонування багатосторонніх механізмів військової підтримки України.

Виклад основного матеріалу. Оскільки на початку 2022 року на Заході вважали, що Україна не зможе вести повномасштабну війну проти росії, питання передачі важкого озброєння навіть

не розглядалося. Перша військова допомога була зосереджена переважно на постачанні зброї, призначеної для партизанської боротьби.

Напередодні повномасштабного вторгнення США спільно з Великою Британією передали Силам оборони України кілька тисяч протитанкових комплексів Javelin і NLAW, великокаліберні кулемети, стрілецьку зброю та боєприпаси. Окрім цього, було надано системи безпеки, різноманітне обладнання та комплектуючі [7].

У січні 2022 року США надали країнам Балтії – Литві, Латвії та Естонії – дозвіл на передачу Україні озброєння американського виробництва. Естонія передала протитанкові ракети FGM-148 Javelin, а Латвія та Литва – зенітні ракетні комплекси FIM-92 Stinger [8].

Інші країни-члени НАТО та ЄС також надавали військову допомогу Україні. Наприкінці лютого 2022 року Польща поставила боєприпаси різних калібрів, а Чехія передала автоматичні та снайперські гвинтівки, кулемети. Велика Британія надала легкі броньовані системи захисту та протитанкові ракети малої дальності. Уряд Данії схвалив оборонний пакет допомоги Україні на суму 22 млн євро [9].

На початку березня 2022 року ситуація змінилася: Україна продемонструвала здатність ефективно вести сучасну війну та успішно протистояти так званій «другій армії світу». Це змусило Захід переглянути стратегію підтримки союзників і внести корективи у власну оборонну політику.

В першій половині березня 2022 року, в межах ініціативи ООН, Болгарія, Словаччина та Польща виділили Україні 70 бойових літаків МіГ-29 і Су-25 [10].

Німеччина у березні 2022 року передала Україні протитанкові гранатомети Panzerfaust і 500 ракет для ПЗРК Stinger. Наприкінці місяця вона також надала 1500 зенітних ракет для ЗРК «Стріла-10», кулемети MG3, продуктивні набори та медикаменти [11].

Ухвалений 16 березня 2022 року додатковий пакет допомоги Україні від США, включав 800 зенітних ракет для ПЗРК Stinger, 2 тис протитанкових ракет Javelin та інше протиброньове озброєння. Окрім цього, Україна отримала тактичні БпЛА, гранатомети, гвинтівки, пістолети, кулемети, а також боєприпаси для гранатометів, мінометів та стрілецької зброї. До пакета також увійшли бронешоломи та шоломи [12].

6 квітня 2022 року Сенатом США одноголосно ухвалено закон про Ленд-Ліз для України. Документ надав президенту США право оперативно постачати Україні військову допомогу, аналогічно

до програми часів Другої світової війни. 9 травня 2022 року президент США Джо Байден підписав цей закон, офіційно запровадивши його в дію [13].

У подальшому, платформою для об'єднання зусиль для надання допомоги Україні, координації постачання зброї та техніки став формат дипломатичних зустрічей «Рамштайн», що був ініційований у квітні 2022 року.

Назва цих зустрічей походить від місця проведення першої – бази Повітряних сил США «Рамштайн», що розташована в німецькому місті Рамштайн-Мізенбах, у федеральній землі Рейнланд-Пфальц. Подальші зустрічі проходили в різних форматах (в тому числі онлайн) та локаціях, але всі вони отримували неофіційні найменування «Рамштайн-2», «Рамштайн-3» тощо [14].

З лютого 2022 по грудень 2024 року в рамках «Контактної групи з питань оборони України» всього відбулось 24 таких засідання у форматі «Рамштайн».

Станом на грудень 2024 року контактна група «Рамштайн» об'єднувала більше 50 країн, що координують військову допомогу Україні. В рамках цієї ініціативи було сформовано 8 окремих коаліцій за напрямками військової підтримки, серед яких протиповітряна оборона, авіація, морська коаліція, артилерія, бронетехніка, ІТ, дрони та розмінування.

За майже три роки існування формату «Рамштайн» країни-союзники задекларували надання військової допомоги Україні на суму понад 145 млрд доларів США. Це дозволило українським військовим отримати критично важливі для протистояння російській агресії сучасні системи ППО, ракетні та артилерійські комплекси, танки, броньовані машини тощо [15].

Коаліція артилерії фактично почала формуватися в червні 2022 року, коли в рамках формату «Рамштайн», на зустрічах міністрів оборони союзників України, були обговорені конкретні кроки щодо надання артилерійської підтримки Україні. Саме на цих зустрічах США, Великобританія, Франція та інші країни обговорили можливість постачання різноманітних артилерійських систем, включаючи гаубиці та самохідні установки, а також боєприпаси для українських збройних сил. З часом країни, що вже надавали допомогу, почали об'єднувати свої зусилля в межах більш організованої коаліції.

До січня 2024 року в рамках зустрічей у форматі «Рамштайн» Україна неодноразово отримувала артилерійські системи, ракетні комплекси та боєприпаси до них. Зокрема, за результатами вось-

мої, дев'ятої, десятої та дванадцятої зустрічей та в результаті восьми рамкових контрактів укладених у вересні 2023 року Європейським оборонним агентством (EDA) з європейською промисловістю на спільну закупівлю 155 мм боєприпасів [16].

18 січня 2024 року в Парижі, в рамках «Контактної групи з питань оборони України» у форматі «Рамштайн» та в рамках ініціативи «Українська армія майбутнього», країни Заходу створили Коаліцію артилерійських спроможностей (Коаліцію артилерії) під головування Франції та США. Її учасниками стали держави, що володіють передовими технологіями у сфері артилерії та пов'язаних з цим видом озброєння системами [17].

На початку до Коаліції увійшли такі країни, як США, Франція, Німеччина, Велика Британія, Польща, Словаччина, Австралія, Канада, Італія, Швеція, Нідерланди, Норвегія, Іспанія, Литва, згодом приєдналися ще декілька країн. Всього, станом на кінець 2024 року, до Коаліції артилерії приєдналось понад 20 країн, а конкретний перелік усіх країн-учасниць не розголошується.

Крім того, Чехія започаткувала «чеську ініціативу» з постачання боєприпасів. У рамках цієї ініціативи у 2024 році в Україну поставлено понад півтора мільйона снарядів великого калібру [18].

Польща приєдналася до ініціативи, очолюваної Чехією, щодо придбання за межами ЄС артилерійських снарядів для України та зробила значний внесок у цю «снарядну коаліцію» у 2024 році, точна сума якого не розголошується [19].

В січні 2024 року Франція оголосила про виробництво 78 нових самохідних артилерійських установок Caesar для України протягом 2024 року. Шість з них, придбані Україною, планувалося доставити найближчими тижнями. Решта потребувала спільного фінансування. Крім того, Франція збільшила виробництво 155 мм снарядів до 3 тис на місяць, що становить приблизно 36 тис на рік [20].

Станом на листопад 2024 року ЄС поставив Україні понад 980 тис артилерійських снарядів, з планом перевищити 1 млн до кінця року. А в рамках окремої ініціативи, очолюваної Прагою, до кінця 2024 року було поставлено 500 тис снарядів [21].

У листопаді 2024 року країни-учасниці Коаліції артилерії обговорили план дій на період до 2027 року щодо забезпечення потреб Збройних Сил України. Цей план включає постачання передових артилерійських систем, засобів управління вогнем, розвідки та боєприпасів, а також забезпечення оперативної сумісності українських військ із силами НАТО [22].

Станом на грудень 2024 року, в рамках Коаліції артилерії, створеної в форматі «Рамштайн», досягнуто значних результатів у наданні військової допомоги Україні.

У 2024 році Україна, в рамках Коаліції артилерії, отримала майже 40 млрд євро фінансової допомоги, з яких 30% становили гранти, а решта – пільгові кредити. США оголосили про додатковий пакет допомоги на суму близько 6 млрд доларів, включаючи 2,5 млрд доларів на допомогу, що охоплює артилерійські системи та протитанкові системи [23].

Окрім діяльності у форматі «Рамштайн», важливим елементом міжнародної підтримки України стала, підписана 12 липня 2023 року на саміті НАТО у Вільнюсі, Спільна декларація про підтримку України.

Декларацію підписали лідери країн Великої сімки (G7) – США, Японії, Німеччини, Великої Британії, Франції, Італії та Канади – а також президенти Європейської ради та Європейської комісії. Станом на грудень 2024 року до Спільної декларації приєдналися ще 24 країни, що довело загальну кількість підписантів до 31.

Цей рамковий документ підтвердив, що «безпека України – невід’ємна частина безпеки євроатлантичного регіону, а її підтримка триватиме стільки, скільки буде потрібно» та закріпив довгострокові зобов’язання країн-підписантів щодо

безпекової, політичної, економічної та військової підтримки України [24].

Висновки. Аналіз міжнародної матеріально-технічної допомоги Україні в період з лютого 2022 по грудень 2024 року показав, що артилерія та ракетні комплекси, передані в рамках функціонування Коаліції артилерії, стали критично важливими елементами оборони України в умовах широкомасштабної агресії росії проти України. Допомога країн-партнерів за результатами зустрічей у форматі «Рамштайн» забезпечила значну підтримку в забезпеченні необхідними засобами для ведення оборонних та контрнаступальних операцій.

Завдяки програмі Ленд-Лізу, Спільній декларації про підтримку України та іншим механізмам військової допомоги Україна отримала значний обсяг озброєння. Ці програми стали важливим доповненням до інших платформ підтримки, зокрема до ініціативи «Рамштайн» та закріпили довгострокові зобов’язання міжнародних партнерів щодо допомоги Україні, в тому числі озброєнням та технікою військового призначення.

Подальше вивчення цих аспектів дозволить глибше зрозуміти особливості міжнародної взаємодії у сфері оборони в умовах сучасної війни, допоможе оцінити вплив міжнародної допомоги на перебіг російсько-української війни та визначити перспективи подальшої підтримки України в контексті її оборонних потреб.

Список літератури:

1. Ткачук П.П., Питльована Л.Ю., Бураков Ю.В. Міжнародна військова допомога Силам оборони України: хроніка подій. Частина перша (лютий–грудень 2022 р.): довідник / за ред. Ю.В. Буракова. Львів: Національна академія сухопутних військ, 2024. 613 с.
2. Ткачук П.П., Питльована Л.Ю., Бураков Ю.В. Міжнародна військова допомога Силам оборони України: хроніка подій. Частина друга (січень–грудень 2023 р.): довідник / за ред. Ю.В. Буракова. Львів: Національна академія сухопутних військ, 2024. 825 с.
3. Тихоненко І.В. Допомога Україні як інструмент позиціонування США на міжнародній арені. *Науковий журнал «Політикус»*. 2023. Вип. 1. С. 136–141. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-1.20>
4. Sukhobokova O.O. Political and military assistance of the Baltic States to Ukraine in the first months of full-scale Russian-Ukrainian war. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: monograph* / L.M. Alekseyenko, O.I. Tulai, M.D. Alekseyenko et al. Riga: Baltija Publishing, 2022, P. 661–670. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-79>
5. Sukhobokova O.O. Formation of an international military-technical coalition support for Ukraine: The British factor. *Proceedings of the International Scientific-Practical Conference “The War in Ukraine – a Challenge to Euro-Atlantic Civilizational Values”* (Uzhhorod, Ukraine, June 24–25, 2024). Riga: Baltija Publishing, 2024. P. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-451-1-16>
6. Gady F.-S., Kofman M. Ukraine’s Strategy of Attrition. *Survival*. 2023. Vol. 65, Issue 2. P. 7–22. DOI: <https://doi.org/10.1080/00396338.2023.2193092>
7. The Washington Post. *Military trainers, missiles and over 200,000 pounds of lethal aid: What NATO members have sent Ukraine so far*. URL: <https://surl.li/uibefj> (дата звернення: 21.03.2025).
8. Politico. *Baltic states step up in arming Ukraine against potential Russian incursion*. URL: <https://surl.li/ehfmmd> (дата звернення: 21.03.2025).
9. The Times. *British anti-tank weapons sent to defend Ukraine from Russia*. URL: <https://surl.li/ggoyoj> (дата звернення: 21.03.2025).

10. The Independent. *Ukraine set to receive 70 fighter jets from EU nations, officials say*. URL: <https://surl.li/gwwbhn> (дата звернення: 21.03.2025).
11. Лівий Берег. *Німеччина передала Україні 1500 зенітно-ракетних комплексів «Стріла» та 100 кулеметів MG3*. URL: <https://surl.li/kaoiuq> (дата звернення: 21.03.2025).
12. Радіо Свобода. *Байден анонсував додатковий пакет військової допомоги Україні на 800 мільйонів доларів*. URL: <https://surl.li/weuwzh> (дата звернення: 21.03.2025).
13. Politico. *In the fight against Putin, Senate unanimously approves measure that once helped beat Hitler*. URL: <https://surl.li/diribt> (дата звернення: 21.03.2025).
14. Air Force Magazine. *Long-Term Ukraine Aid to Be Discussed at Ramstein Meeting*. URL: <https://surl.li/ytobmi> (дата звернення: 21.03.2025).
15. Офіційний вебсайт Міністерства оборони України. *«Рамштайн» у цифрах: 25 зустрічей і понад 145 млрд доларів допомоги Україні*. URL: <https://mod.gov.ua/news/ramshtajn-u-czifrah-25-zustrichej-i-ponad-145-mlrd-dolariv-dopomogi-ukrayini> (дата звернення: 21.03.2025).
16. European Defence Agency. *EDA signs framework contracts for joint procurement of 155mm ammunition*. URL: <https://surl.li/nptcbk> (дата звернення: 21.03.2025).
17. Le Monde. *Guerre en Ukraine: la France prend la tête d'une coalition destinée à organiser le soutien militaire à Kiev pour l'artillerie*. URL: <https://surl.lu/ssiaxh> (дата звернення: 21.03.2025).
18. РБК-Україна. *САУ Caesar, Krab, Zuzana і не тільки. У Міноборони розповіли про роботу коаліції артилерії*. URL: <https://surl.lu/ssiaxh> (дата звернення: 21.03.2025).
19. УНІАН. *Польща зробила «значний» внесок в снарядну коаліцію, яку створила Чехія*. URL: <https://surl.li/vbtorx> (дата звернення: 21.03.2025).
20. DW. *Союзники України створюють у Парижі «артилерійську коаліцію»*. URL: <https://surl.gd/edfxyo> (дата звернення: 21.03.2025).
21. Reuters. *EU has supplied Ukraine with over 980,000 shells, Borrell says*. URL: <https://surl.lu/movzhh> (дата звернення: 21.03.2025).
22. Дзеркало тижня. *Коаліція артилерії обговорила потреби на фронті до 2027 року*. URL: <https://surl.li/qksrxi> (дата звернення: 21.03.2025).
23. Welt. *Ukraine erhielt 2024 knapp 40 Milliarden Euro Hilfe – Biden kündigt weiteres Paket an*. URL: <https://surl.cc/lvgjvm> (дата звернення: 21.03.2025).
24. Офіційний вебсайт Посольства США в Україні. *Спільна декларація про підтримку України*. URL: <https://surl.li/ptkoxl> (дата звернення: 21.03.2025).

Kviatkovskiy R.V., Burakov Yu.V. INTERNATIONAL MATERIAL AND TECHNICAL ASSISTANCE TO UKRAINE IN 2022–2024: THE ARTILLERY COALITION

Researching the history of the modern Russo-Ukrainian war is an important task in the field of military-historical science. In the context of the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, the global struggle for the security and sovereignty of our country, international support and solidarity, the provision of military equipment and weapons to the Defense Forces of Ukraine by the world community are of particular importance.

Since the beginning of the full-scale war, Ukraine has received significant international material and technical assistance, which included, in particular, artillery systems, multiple launch rocket systems, and ammunition for them. These means became critically important for ensuring the defense of Ukraine, which required immediate and effective actions to counter the significant military power of the Russian Federation.

International support for Ukraine in the period 2020–2024 took the form of both bilateral and multilateral relations, in particular through the formation of coalitions by type of weapons, including the Artillery Coalition, with the sole purpose of restoring the territorial integrity and sovereignty of Ukraine.

Key roles in this process were played by countries such as the USA, Great Britain, France, as well as several countries of the European Union, which not only provided technical assistance but also actively contributed to the formation of an international coalition to support Ukraine in the field of armaments.

This article summarizes the process of international material and technical assistance to Ukraine in the period from February 2022 to December 2024, in particular regarding artillery and rocket artillery. It analyses how partner countries interacted with each other, and summarizes the results of their joint actions in the context of supporting Ukraine. The role and significance of artillery systems, rocket artillery, and ammunition provided by international partners in strengthening Ukraine's defense capabilities and conducting combat operations in the period 2020–2024 are analyzed.

Key words: *artillery, ammunition, military-industrial complex, Lend-Lease, international military assistance, international coalition, armaments and military equipment, Russian-Ukrainian war, Ramstein, Ukrainian Defense Forces.*